

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Brevis Et Vtilis Commentarivs In Priorem Epistolam Pauli
ad Corinthios, & in aliquot capita secundæ**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1561

VD16 M 2618

Id est, non est suspicax.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36296

I. EPISTOLA AD

Est autem Calumniā una ex pestibus au-
 cis præcipua, de qua dixit quidam Alexan-
 dri κόλαξ μίθιος : Calumniare autem
 est, quia semper aliquid hæret.

De ira etiam & cupiditate uindictæ
 supra dictum est. Ac uideamus moueri
 respub: cum gubernatores laxant se
 nos iræ & cupiditati uindictæ, ut tollant
 eos, quibus succentent, Ideo uerissimum
 est dictum Iacobi. Ira uiri non operatur
 iusticiam Dei. Et contra tenacitas
 offensionum opponantur dicta: Remittite
 & remittetur uobis, quod uerissimum
 Nazianzeni egregiè recitatur:

εἰς τὸ οἰδᾶς ὄφλων ἢ πρόχρησον τὸ πρῶτον
 οἰκτω γὰρ οἰκτος καὶ δεῶ σαθροῦ

Huc & decretum atticum pertinet; μηδὲν
 σικακῆρ.

οὐ λογίζετὶ τὸ κακόν.

Id est, non est suspicax.

Est autem pernicies magna uitæ com-
 munis esse suspicacem, & uicium uicium
 amoris calumniarum. Pugnat enim & lo-
 spicio cum ueritate & candore. Veritas
 tantum credit certa & explorata. Candor
 ambigua

ambigua interpretatur in meliorem partem. Suspicio sæpè falsis, & plæruncq; incertis assentitur: Est igitur uicium dignum odio, & cum pariat distractiones uoluntatum, magna cura uirandum est. Claudianus laudat Theodosium, quod non fuerat suspicax.

ὄυ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ.

Id est, est sine ἐπιχαρκακία. Est autem ἐπιχαρκακία uicium maximè proprium Diabolo, lætari in calamitate iniusta bonorum, ut Semei lætatur in calamitate Davidis, & eum uenenatis sarcasmis exagitat. Fulvia ad eò lætata est nece Ciceronis, ut linguam exemptam ex interfecti capite aciculis confoderit. Et in Belgico imagines captiui DVCIS, & filiorum publicè contumelia adfectæ sunt, & nunc multi aduersarij lætantur nostra calamitate. In hoc uicio multa concurrunt: Iniusticia & crudelitas. Nam iusticiæ erat bonis bona optare. Et misericordia est, dolore adfici in calamitate mediocrium hominum, & lenire aliquo modo ærumnas, ut Theseus inquit apud Euripidem: ὄυκ ἀσχερὸν ἀνθρώποισι μὲν ἀλλοίλων κακὰ. Item, ἐμὴ γὰρ ὡς ἀνθρώπος ἀνθρώπου τύχαις παρέτίσω, ὄυ φανήσομαι φρονῶν.

Μ 2 συχαί.

I. EPISTOLA AD

συγχάρι δὲ τῆ ἀληθείᾳ.

ODio personæ nolle adprobare ueritatem, quam tamē tacitè probas, in specie aliqua reprehendere, uisitatissimum uicium est, ut uidimus quosdam tantum odio personæ Lutheri & studio partiū damnasse ueras causas, & homines sentientes, cum re ipsa aliter sentirent. Hoc uicium est προσωολιψία, propter personam iniuste de rebus iudicare. Sed huic uicio opponuntur Iusticia & Veritas, quæ uirtutes uera & iusta adprobant, & damnant iniusta & falsa sine ullo personarum respectu, & sine ullis peregrinis affectibus. Sicut Ionathas constanter approbavit causam Dauidis contra patrem. Absitides probauit consilium Themistoclis, quanquam inter eos æmulatio erat. Senonius pronius quanquam inimicus Scipionis, tamen Scipionem Asiaticum liberatum cum in carcerem duceretur.

πάντα σέγα.

Sequuntur uirtutes quatuor maxime necessariæ in gubernatione, Prima est ἐπιείκεια, quæ est mitigare aliquid ex summo iure, ferre aliquas imbecillitates.

rum, qui sunt sanabiles, sicut coniuges & amicos oportet inter sese hac ἐπιεικείᾳ aliqua, quæ offendunt, obruere, ut usitatè dicitur: Mores amici noueris, non oderis. Nec possibile est Collegas sine hac uirtute concordiam inter sese tueri. Et in eandem sententiam suprâ capite nono dixit, πάντα σέ γομῶ. Qui sit autem modus huius uirtutis, alibi dicitur. Dissimulandæ & tolerandæ sunt morum infirmitates, non uicia enormia, aut corruptelæ ueritatis.

Sequitur Candor:

πάντα ωσειῆς.

Ἐπιεικεία uicina est Candori. Ut enim remittit ἐπιεικεία aliquid ex acerbitate iuris: Ita Candor interpretatur ambigua in meliorem partem, & non est diffidens, non suspicax, non liuidus. Nec propter leues & friuolas suspensiones credit alium sibi insidiari, aut aliquid mali moliri, donec argumenta uera habet, ut Alexander noluit diffidere medico Philippo, cuius ei fides perspecta erat, tametsi Parmenio monuerat ab eo periculum esse. Veritas & Candor uirtutes sunt in medio. Extrema sunt, esse prorsus incautum. Et contrarium Diffidentia, quæ sine probabili ratio-

I. EPISTOLA AD

si ratione, tamen omnibus diffidit quædam naturæ malevolentia, sicut Dionysius Tyrannus, Alexander Phereus. Inter hæc media uirtus est, considerare uoluntates hominum, & probabili ratione confidere ac diffidere. Ita hæc uirtus retinet mentem & obtemperat huic dicto: μέμνησθε θεοῦ, ne sit incauta, & ne obliuiscatur dicitur. Maledictus, qui confidit in hominibus.

πάντα ἐλπίζα.

Tertia uirtus est lenitas sperans emendationem, quæ uirtus gradus est, quem in gubernatione sæpè ad priores accedere oportet. Vt Dauid tolerat mortem Ioab, etsi quædam facit iracundius, quædam, ut candor postulat, in meliorem partem Dauid interpretatur. Tandem etiam cum præstantes uiros Abner & Amasa hic uetus dux Ioab interfecisset, tamen Dauid non properat ad pœnam, sed adhuc sperat eum fidelem fore. Sed consuetudine confirmata, impietas non facile mutatur. Vt igitur semper Ioab fuit inquietus & turbulentus, ita ad extremum naturæ inquietæ specimen ostendit, sprete auctoritate Dauidis, conatur seditiosè regnum creare Adoniam suo arbitrio. Quare postea interficitur.

Alexander

Alexander diu parcit Philotæ filio Parmenionis, cõtumeliosè de ipso loquenti. Tandem cum proferuntur signa coniurationis, eum interfici iubet. Sic & Dion, cū Heraclidis socij iniurias diu tolerasset, tandem eum interfici permisit. Et Augustus Cornelium Gallum.

Sed omnium maximè illustre exemplum est lenitas in DEO, qui diu multa magna peccata nostra tolerat, quæ non ignorat, sed eò tolerat, ut spacium nobis ad poenitentiam concedat, ut in parabola de sicu Lu: 13. dicitur & Roma: 2.

πάντα ὑπομύκει

Patientia in omnibus his gradibus necessaria est. Multi magni dolores ferendi sunt propter iniurias & delicta aliorum in gubernatione. Et quædam ἐπιεικέα eorum, qui sunt meliores, sanari possunt, ut Fabius corrigit errata Minutij Ideo autem postremo loco nominat hanc tolerantiam, & quia superioribus gradibus mixta est, & quia aliquando hæc patientia retinenda est, etiam cum uidemus insanabiles esse Collegas, & non est spes emendationis, ut Ionathas magno cum dolore tolerat patris furores, quem uidet

M 4 iam

I. EPISTOLA AD

iam sanari non posse. Hæc particula non est ἐπιείκεια leniens uel excusans scelus patris, sed magno cum dolore ea tolerat, & à Deo mutationem expectat.

ἢ ἀγάπῃ οὐδέποτε ἐκπίπτει.

Quidam sic interpretati sunt: Dilectio non excidit, id est, non frustatur, non est inutilis uirtus. Cætera dona sæpè inutilia sunt habenti uel alijs, uel eloquentia sæpè nocet oratori & populo. Sed Paulus de perpetuitate loquitur. Dilectio manet in ijs, qui sunt hæredes uitæ æternæ in omni æternitate, & ut supra dictum est, Virtus est necessaria in omnibus. Aliorum donorum, ut doni sanationis, non est usus post hanc uitam. Dilectionem uero æternam esse oportet, quia illa æterna iusticia erit Legis impletio, quæ, ut notum est, præcipit dilectionem. Et qualis esset æterna uita in consuetudine Dei & Ecclesiæ, sine dilectione? Imò dolores apud inferos erunt horribilis indignatio aduersus Deum & totam Ecclesiam, & odium Dei & Ecclesiæ, quod nunc quoq; cogitantes expauescere debemus.

Grauiſſimè igitur monet Paulus, ut
æternam

æternitatem intueamur, & hanc uirtutem exerceamus, quam in omni æternitate in nobis fulgere oportet.

ἔτι δὲ προφητεῖαι καταρυνθήσονται.

Commoratur in collatione uirtutum, & in declaratione proximi dicti, quo significat dilectionem necessariam, & perpetuò duraturam, anteferendam esse uirtutibus & donis, quæ in hac fugacitate uitæ seruiunt Ecclesiæ, & postea cessatura sunt.

Prophetiæ inquit, cessabunt, quod uerum est, siue intelligas Prophetias de ministerio interpretationis, siue de prædictionibus futurorum euentuum. Nam in uita æterna, ut postea dicit, coram intuebimur fontem sapientiæ Deum, & uidebimus euentus. Prophetiæ nunc sunt: Mortui reuiuifcent, Ecclesia ornabitur perpetua gloria, impij abijcientur in æternas pœnas. Harum maximarum rerum noticia, post euentus multò erit illustrior.

Cessabit & donum linguarum, quia non ut nunc suas linguas habebunt singulæ gentes, non intellectas ab alijs. Hoc non indiget declaratione.

Cessabit et cognitio seu scientia, id est,

M 5 noti-

I. EPISTOLA AD

noticia obscura, seu ut loquimur abstractiua, de multis partibus doctrinae Ecclesiasticae & naturalis, de Deo, de spiritali essentia, de anima, de natura coelestium corporum, denique de multis rebus, de miranda copulatione diuinæ & humanæ naturæ, quia tunc coram aspiciemus Deum, filium Dei, Angelos, & perspiciemus nostras & alias substantias, & cum in Deo intuemur ideam tantarum rerum, causas conuulsi diuini discemus.

ἐκ μέρους ἢ γινώσκωμεν.

Correctio est. Nam cum dixisset certitudinem esse cognitionem, statim obrepit. Quid igitur hic de Deo, de filio Dei, de anima, & de alijs rebus multa dicimus, si hæc noticia penitus delebitur. An non hic initia uera discimus, & eundem Deum cogitamus & alloquimur, quem postea cernemus & alloquemur? Si extinguetur huius temporis noticia, cur dictum est: Hæc est uita æterna, ut agnoscant te Deum uerum, & quem misisti filium esse Christum? Nonne uult Dominus in hac uita inchoari agnitionem, duraturam in omni æternitate? Item, Cur inquit Daniel: Docti fulgebunt ut stellæ.

pariter in omnibus extinguetur lux in hac
uita accensa :

Hæc obijci poterant, & ex hoc dicto
Pauli malè intellecto, multi absurdas di-
sputationes sumpserunt. Addit igitur Pau-
lus correctionem seu interpretationem :
Non inquit penitus delebitur prior noti-
cia, sed imperfectio abijcietur, & ex noti-
cia obscura, umbratili, ac mixta dubitatio-
nibus fit illustris & immota, & ut uocabu-
lis notis utamur, ex abstractiua fiet intui-
tiua, plena lucis & splendoris. Vt si quis
aliquem in crepusculo utcunque conspe-
ctum, postea in clara luce manifestius in-
tuetur.

Inquit igitur: Ex parte cognoscimus,
id est, imperfectè, obscurè, languidè. Eo-
dem modo intelligatur quod inquit: Ex
parte prophetamus, id est, imperfectè &
obscurè intelligimus tum interpretatio-
nes, tum prædictiones. Scimus filium
Dei redditurum esse nobis corpora no-
stra. Hæc Prophetia est, sed ualdè obscu-
ra. Nemo enim cogitare potest, quomodo
toties dissipata membra in halitus, & in
alia corpora inde usq; à quinq; millibus
annorum rursus ad sua corpora reditura
sint. Omitto exempla alia. De hac imper-
fectione

I. EPISTOLA AD

fectione & obscuritate se antea locutum esse inquit, cum diceret, cessaturas esse prophetias & nostram cognitionem. Sed manebunt in nobis initia doctrinae, quae nunc sunt in alijs maiora, in alijs minima. Et uera erit sententia: Docti fulgebunt ut stellae, ut infra rursus dicemus. Scio iam qualis sit urbs Roma, uidi picturas, habeo quaecumque obscuram imaginem urbis in mente. Haec noticia non deletur, cum Romam uenio, & omnia aedificia ac situm urbis coram contempro, sed cum sit inchoata noticia eiusdem rei, quam prius absentem cogitaueram, fit perfectior, ut eadem lux in aere, quae fuit in crepusculo, manet in aere, sed plus lucis accedit, cum sol iam supra terram altius euectus est. Haec collationem imperfectionis & perfectionis declarat alijs exemplis & similitudinibus: Cum essem infans, ut infans loquebar.

ὅτε ἡμῶν νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν

Manifestum exemplum est, quod ostendit, non deleri ea bona, quae prius adsunt, sed imperfectionem abijci, ac bonis prioribus addi plus roboris. Vt cum post tenerae aetatis balbutiem recte loqui

loqui grandiusculus incipit, non amittit priores linguæ motus, sed habet iam faciliores & planiores.

*Videmus iam per speculum
in ænigmate.*

NON hoc dicit, incertam esse cognitionem in hac uita, sumptam ex uerbo Dei, sed quanquam sit certissima, tamen obscura est, & nequaquam ita illustris, ut erit lux illa in consuetudine cœlesti. Certissimum iam nobis est fide, in filio Dei Domino nostro Iesu Christo duas esse naturas, diuinam & humanam, Et inuocatio intuens filium Dei fatetur eum esse omnipotentem, sed hoc statuit iuxta uerbum. Hæc cognitio est adhuc obscura & similis ænigmati. Verbum enim est uelut inuolucrum illius arcanæ & mirandæ rei, quam in uita cœlesti coram aspiciemus.

Ita nunc uerbum de Resurrectione est uelut ænigma, id est, inuolucrum euentus postea secuturi, qui tunc clarè conspicietur. Ita fides expectans promissam liberationem cernit euentum inuolutum uerbo, tanquam ænigmate.

Israeli-